

L'equip editorial d'una revista científica

Descripció, grups, composició i funcions

Aquest document té com a objectiu reflexionar sobre la nomenclatura més comuna que es fa servir per a denominar els òrgans de direcció, assessorament i gestió editorial de les revistes científiques i el seus responsables.

Sumari

[Introducció](#)

[Equip editorial](#)

[Consell de redacció](#)

[Comitè assessor o científic](#)

[Equip tècnic](#)

[Equip de revisors externs](#)

[Referències bibliogràfiques](#)

Introducció

El nombre i la composició de l'equip editorial en termes de procedència geogràfica o institucional són indicadors indirectes del prestigi de què gaudeix la revista, ja que posen de manifest la capacitat d'atraure-hi científics reconeguts i d'obrir-la a l'exterior. Aquest fet pot garantir més objectivitat i neutralitat, més encert en el disseny de la política editorial i una projecció més gran de la revista.

1. Equip editorial

El consell editorial o comitè editorial (editorial board) és format per un grup d'especialistes, acadèmics o científics de la disciplina que cobreix la revista, que són seleccionats per la seva qualitat científica. Assessora l'editor i li fa propostes per tal d'aconseguir la millora contínua de la publicació i per ajudar-lo a prendre decisions.

Per a complir un dels criteris de qualitat vigents per a les revistes científiques, cal incloure les dades identificatives de cada persona (nom complet, institució a què pertany i país de procedència) de l'editor.

L'editor (chief editor) és el càrrec editorial principal de la revista. És un membre del consell editorial que té un prestigi científic reconegut. És qui guia i assumeix la responsabilitat general de la qualitat científica de la revista i, amb això, la del consell editorial i de l'equip editorial. Segons Public Knowledge Project (PKP), l'editor

supervisa tot el procés de revisió, edició i publicació d'un article. Les seves funcions són:

- Avaluar el desenvolupament dels continguts.
- Prendre decisions estratègiques en cada edició.
- Representar institucionalment la revista.
- Tenir la visió editorial global i marcar les pautes de la línia editorial.
- Vetllar per la qualitat dels continguts i l'excel·lència editorial.
- Dirigir les activitats dels consells de redacció, assessor i científic.
- Aprovar la versió definitiva de cada número, prenent la darrera decisió sobre la publicació dels articles i també pel que fa al número en què s'han de publicar segons els continguts.
- Fer el cronograma de revisió i el lliurament dels articles.

El director editorial (editorial director o publisher) és designat per l'entitat patrocinadora (la UOC). En general, es tracta d'un especialista de gran prestigi amb vincles acadèmics molt forts en la disciplina o professió a la qual s'adreça la revista i, a més, té coneixements generals sobre el procés editorial.

Les funcions del director editorial són:

- Decidir, juntament amb el consell editorial, la línia editorial.
- Dirigir les activitats del consell editorial.
- Representar oficial i legalment la publicació.
- Tractar i negociar amb els mitjans.
- Planejar i supervisar la promoció de la revista.

En alguns països el terme director editorial es fa servir per a diferenciar les tasques editorials que assumeix el responsable de la revista que són de caire polític i acadèmic, però no administratives.

El secretari és un especialista en la disciplina o branca a la qual es dedica la publicació i té un gran coneixement de la tasca editorial. A més d'assistir el director en les tasques de direcció de la publicació, és la persona que diàriament interactua amb els editors, els àrbitres i els autors, per garantir el flux continu del procés editorial. Atès que és el professional del consell editorial que té un coneixement més gran del món editorial —tant dels processos com de les publicacions «competidores» nacionals i internacionals, etc.—, és l'encarregat de proposar les mesures i les accions que condueixin al desenvolupament de la publicació.

Entre les seves funcions hi ha:

- Estendre acta de les sessions del consell de redacció i, juntament amb l'editor, elaborar l'ordre del dia de les sessions.

- Administrar els recursos humans i financers de la revista, segons les directives establertes pel consell.
- Ser responsable de la localització, la gestió i el manteniment de les bases d'indexació i de llistes de distribució adequades per a la revista.
- Emetre els certificats que se sol·licitin, donant fe de la constància dels fets acreditats.
- Vetllar pel compliment de la política elaborada pel consell de redacció.
- Conèixer els manuscrits i decidir en primera instància quins són els que han de seguir el procés formal establert prenent com a referència els aspectes ètics i formals de les normes de publicació de la revista.
- Elaborar els informes estadístics anuals sobre el procés editorial.

A més, l'editor i el secretari tenen la responsabilitat conjunta de:

- Redactar les normes de publicació de la revista.
- Elaborar el qüestionari d'autoavaluació per als autors, que serà utilitzat pel consell de redacció per a revisar el compliment de les normes de publicació com a document de verificació.
- Elaborar el document protocol·lari d'avaluació de manuscrits pels avaluadors designats amb aquesta finalitat.
- Vigilar que es compleixin les normes ètiques de recerca i experimentació en els articles que es publiquen.

2. Consell de redacció

El consell de redacció és format pel director, que el presideix; el secretari, i els vocals nomenats pel director, el qual té igualment la potestat de revocar-los. Els membres del consell romandran en els seus llocs mentre no siguin revocats o renunciïn explícitament a formar-ne part. El director els designarà d'acord amb els mèrits, la dedicació i la capacitat que tinguin, i en decidirà el nombre i també la durada del càrrec (per exemple, un mínim de sis membres i un màxim de setze durant dos anys).

Les funcions que s'atribueixen als membres del consell de redacció són:

- Rebre els originals i distribuir-los entre els revisors externs.
- Assistir l'editor en totes les seves funcions i, molt especialment, en el seguiment dels treballs (recepció, avaluació i acceptació).
- Comprovar l'aplicació de les normes de presentació d'originals, disseny, creació i orientació de les diferents seccions de la revista.
- Vigilar el flux de manuscrits i vetllar pel compliment de les normes establertes i pels preceptes ètics de la revista. Són els responsables de la correcció dels

originals, i de la revisió i la correcció dels resums i dels aspectes metodològics i d'estil de l'article.

- Controlar la qualitat dels informes dels revisors.

La formació del consell de redacció ha de seguir la directriu següent:

- Obertura institucional: almenys un terç dels membres del consell assessor ha de pertànyer a institucions alienes a l'organisme editor, en aquest cas la UOC, i almenys un terç dels autors no ha de formar part del consell de redacció.

3. Comitè assessor o científic

Els membres del comitè científic o comitè assessor són nomenats per l'editor, que també té la potestat de revocar-los. En poden formar part professors universitaris i investigadors de prestigi reconegut i membres d'institucions educatives o governamentals.

El consell científic té com a funcions principals:

- Supervisar el contingut editorial i el desenvolupament de la revista en temes puntuals.
- Promoure la revista dins el seu àmbit.
- Obtenir col·laboracions d'autors potencials.
- Elaborar juntament amb l'editor l'estratègia científica de la revista i l'avaluació periòdica de resultats.
- Proposar, segons les necessitats i expectatives, la publicació de números monogràfics sobre temes que tenen un interès o una rellevància especials.
- Donar suport al consell de redacció i orientar-lo de manera conceptual i científica. Així mateix, poden actuar com a avaluadors de la revista.

La formació del consell científic ha d'estar orientada per les dues directrius següents:

- Obertura institucional: almenys, un terç dels membres del comitè científic o assessor ha de pertànyer a institucions diferents de l'organisme editor —en aquest cas la UOC i les institucions coeditores que hi hagi en cada cas—, i almenys un terç dels autors no n'ha de formar part.
- Obertura geogràfica: almenys un terç del comitè científic o assessor ha de ser compost per membres d'institucions estrangeres.

4. Equip tècnic

Els membres del consell tècnic són nomenats pel director, que també els pot revocar.

El consell tècnic és responsable de:

- Controlar les tasques de correcció, composició, muntatge i edició electrònica.
- Gestionar la part administrativa i econòmica.
- Promoure, dissenyar i desenvolupar nous productes.
- Fer un estudi de mercat.
- Gestionar les subscripcions.

5. Equip de revisors externs

Els revisors poden ser interns de l'estructura editorial o externs, però en cap cas poden tenir una vinculació amb el consell de redacció de la revista.

La selecció dels revisors científics es pot dur a terme a partir dels factors i accions següents:

- Coneixences personals dels membres del consell de redacció de la revista.
- Utilització d'un banc de dades propi.
- Cerca en bases de dades bibliogràfiques.
- Revisió de la llista de referències bibliogràfiques citades a l'article.
- Suggeriment de l'autor o autora de l'article.

Cal garantir el sistema de doble cec, en el qual la identitat dels autors i dels revisors es desconeix per les dues bandes. És recomanable indicar el nombre habitual de revisors emprats per la revista. El nombre que se sol considerar més adequat és dos, i es recorre a un tercer revisor si els informes divergeixen absolutament.

Dins l'equip de revisors és recomanable incloure un revisor expert en metodologia científica. Si hi ha la figura del revisor metodològic, cal indicar-ho; així mateix, també s'ha d'indicar si es disposa de correctors d'estil encarregats de garantir la correcció gramatical, l'adequació de l'estil científic i el respecte de les normes d'estil de la revista.

Al final de cada any, o al final de cada dos anys en el cas de revistes amb periodicitat bianual, s'ha de difondre la llista d'avaluadors externs, amb un decalatge de dos anys.

Referències bibliogràfiques

Directory of Open Access Journals (DOAJ). «Define editorial team structure». Online Guide to Open Access Journals Publishing.

<<https://doaj.org/publishers>>

Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología (FECYT) (2006). La edición de revistas científicas: directrices, criterios y modelos de evaluación. Granada: Universidad de Granada, Grupo de Investigación EC3: Evaluación de la Ciencia y de la Comunidad Científica. <<http://www.revistacomunicar.com/pdf/2011-04-Delgado.pdf>>

Glosario Latindex (2009). Comisión Nacional de Investigación Científica y Tecnológica (CONICYT). Programa de Información Científica. Santiago de Chile.

<<http://www.latindex.unam.mx/documentos/glosario-latindex.html>>

Padrón González, Guillermo J. (2003). «Una propuesta para organizar el trabajo editorial en las revistas biomédicas cubanas» [article en línia]. ACIMED (vol. 11, núm. 1, pàg. 9-10). ISSN 1561-2880.

<http://scielo.sld.cu/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1024-94352003000100005&lng=es>

Public Knowledge Project (PKP) (2010). «User roles». Open Journal Systems: A Complete Guide to Online Publishing. Vancouver: Simon Fraser University Library.

<<http://pkp.sfu.ca/ojs/docs/userguide/2.3.1/basicsRoles.html>>

The Online Guide to Open Access Journals Publishing. Co-Action Publishing and Lund University Libraries Head Office with support from the National Library of Sweden and Nordbib.

<<http://www.doaj.org/bpguide>>